

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE YERLEŞME

- Tarih Öncesi dönemde insanlar yerleşim yeri olarak mağaralarda ve ağaç kovuklarında yaşamaktaydı. İnsanlar bu dönemde avcılık ve toplayıcılıkla geçiniyor, ekip biçme faaliyetini bilmiyorlardı.
- Ülkemizde Karain (Antalya) ve Yarımburgaz (İstanbul) gibi mağaralar insanların bu dönemdeki yaşantılarına dair izler taşımaktadır.

- Cilalı Taş devriyle beraber iklimin yumuşaması ile insanlar, mağara ve ağaç kovuklarından çıkarak yerleşik hayata geçmeye başladılar. İnsanlar daha çok yerleşim yeri seçerken su kaynaklarına yakın ve verimli tarım toprakları olan yerleri tercih ettiler.

- Anadolu'da Çayönü (Diyarbakır), Hacılar (Burdur) ve Çatalhöyük (Konya) o döneme ait en önemli yerleşim merkezleridir.
- Çatalhöyük 9.500 yıllık geçmişi olan ve yaklaşık 8.000 insanı barındırmış yerleşim yeri olarak kayıtlara geçmiştir. İlk yerleşme, ilk ev mimarisi ve ilk kutsal yapılara ait özgün buluntuları ile günümüzde insanlık tarihine ışık tutan bir merkezdir.
- Güvenlik amacı ile evler birleşik ve girişleri çatıdan yapılmış, yerleşim yerinin etrafı ise surlarla çevrilmiştir.

- Sanayi İnkılabı ile insan gücüne dayalı üretim tarzının yerini makine gücü ile üretim tarzı almıştır. Zamanla yaşanan bu gelişmeler bütün dünyayı etkilemeye başladı. Sanayi İnkılabı ile refah düzeyi yükseldi ve bunun sonucunda nüfusta artış yaşanmaya başladı. Makineleşmenin yaygınlaşması, ham maddeye ve ticaret yollarına yakın yerlerdeki şehirlerin daha fazla büyümesine ve nüfusun hızla artmasına neden olmuştur. Böylece barınma ihtiyacının karşılanabilmesi için çok katlı binalar inşa edilmeye başlanmış ve büyük şehirler ile metropoller ortaya çıkmıştır.

- Anadolu'nun ilk çağlardan beri yerleşim yeri olarak seçilmesinde bir takım faktörler rol oynamaktadır. Bunlar;
 1. Su kaynakları açısından zengin olması.
 2. İklim şartlarının uygunluğu.
 3. Verimli topraklara sahip olması.
 4. Önemli ticaret yolları üzerinde bulunması.

YERLEŞMEYİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

TÜRKİYEDE NÜFUSUN DAĞILIŞINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

DOĞAL FAKTÖRLER

a) Yeryüzü Şekilleri:

- Ülkemiz yeryüzü şekilleri bakımından farklılık gösterir. Ülkemizde yüksek ve engebeli alanlarda nüfus az iken, (Doğu Anadolu Bölgesi, Taşeli platosu, Menteşe yöresi gibi yerler) yeryüzü şekillerinin sade olduğu ova ve platolarda ise nüfus fazladır (Marmara Bölgesi).

b) İklim:

- Ülkemizde iklimin ılıman olduğu denize kıyısı olan yerlerde nüfus fazla, iklimin sert geçtiği yerlerde nüfus azdır. Nüfusumuzun büyük bir kısmı ilkim koşullarının elverişli olduğu kıyı bölgelerimizde yoğunlaşmıştır. (Mersin Antalya ve İzmir'de nüfus fazla iken, Bayburt, Gümüşhane ve Hakkari'de nüfus azdır.)

c) Bitki Örtüsü:

- Gür bitki örtüsü ulaşımı, tarımı ve konut yapımını olumsuz etkiler. (Karadeniz Bölgesinin doğusu ve batısında nüfusun seyrek olmasında ormanların geniş yer kaplamasının etkisi vardır.)

d) Su Kaynakları:

- Geçmişten günümüze insanlar su kaynaklarının etrafını her zaman yerleşim yeri olarak seçmiştir. Su kaynaklarının olduğu yerlerde nüfus fazla iken, su kaynaklarının yetersiz ve kurak olan bölgeler yerleşim yeri için tercih edilmemektedir.

e) Toprağın Özelliği:

- Toprağın verimli olduğu yerlerde nüfus fazla, verimsiz olduğu yerlerde nüfus azdır.

f) Yer Altı Kaynakları:

- Yeraltı kaynakları açısından zengin olan yerler insanların yerleşmek için tercih ettikleri alanlarındandır.

BEŞERİ FAKTÖRLER

a) Sanayi ve Ticaret:

- Ülkemizde sanayi tesislerinin olduğu yerlerin insanlara iş imkanı sağlaması nedeniyle buralarda nüfus fazladır.

b) Tarım:

- İklimin uygun olduğu su kaynaklarına yakın ovalar tarım için elverişli alanlardır. Tarımın geliştiği yerlerde nüfus fazladır.

c) Ulaşım:

- Ülkemizde ulaşım imkânlarının geliştiği yerlerde sanayi ve ticaret de gelişmiştir. Bu durum iş imkânlarını artırarak ulaşımın geliştiği yerlerde nüfusun fazla olmasına neden olmuş, gelişmediği yerde nüfusun az olmasına yol açmıştır.

d) Turizm:

- Turizmin ve turistik tesislerin geliştiği yerlerde nüfus yoğun, gelişmediği yerlerde ise seyrek.

e) Madencilik:

- Maden çıkarılan ve işlenilen yerler hem gelişime açıktır hem de işçi ihtiyacını doğurmaktadır. Bu nedenlerden dolayı madencilğin geliştiği yerlerde yoğun bir yerleşme görülmektedir.

f) Sosyal ve Kültürel Etkenler:

- Eğitim, sağlık, bankacılık, gibi faaliyetler hizmet sektörü içerisinde yer alır. Hizmet sektörünün geliştiği yerlerin nüfusları fazladır.

